

Vård- och omsorgsförvaltningen
Agneta Resin
0171-625936
agneta.resin@enkoping.se

Socialdepartementet

Remissyttrande från Enköpings kommun avseende Valfärdsteknik i äldreomsorgen

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden har tagit del av utredningen och ställer sig bakom de förslag som föreslås.

Beskrivning av ärendet

Enköpings kommun fått möjlighet att lämna synpunkter på remiss från Socialdepartementet avseende utredningen om Valfärdsteknik i äldreomsorgens 2018:11 betänkande Framtidens teknik i omsorgens tjänst SOU 2020:14.

Remissvaret ska ha inkommit till Socialdepartementet senast 14 augusti 2020. Remissen inkom till kommunledningsförvaltningen 26 mars 2020 och har senare överlämnats till vård- och omsorgsnämnden för besvarande.

Bakgrund

Utredningen har haft i uppdrag att se över och lämna förslag på åtgärder som kan främja införandet av valfärdsteknik. Med valfärdsteknik avses alla typer av tekniker med ett användarperspektiv som syftar till att förbättra kvaliteten på valfärdstjänster genom ökad självständighet, oberoende och värdighet för mottagare av hälso- och sjukvård eller omsorgstjänster. Införandet av valfärdsteknik handlar inte om att köpa in vissa produkter utan om att utveckla tjänster och införandet av arbetsätt som tillgodoser den enskildes behov på nya sätt.

Syftet är att förbättra förutsättningarna för verksamheterna och personalen inom äldreomsorgen att ta tillvara möjligheten att använda valfärdsteknik. De förslag som utredningen hade i uppdrag att komma fram till gällde:

- Stöd, kunskap och förbättrade förutsättningar för personal.
- Förbättrade rättsliga förutsättningar att använda välfärdsteknik
- Förbättrad samverkan, nationellt stöd och myndigheternas roll.

I utredningen har framkommit sex hinder för ett bredare införande av digitalisering.

Lagliga förutsättningar

Osäkerhet omkring de juridiska förutsättningarna att kunna tillhandahålla välfärdsteknik till personer med nedsatt beslutsförmåga, exempelvis personer med demens. Olika tolkningar blandas med etiska och praktiska argument när lagen inte tydliggjort vad som gäller för målgruppen, vilket inte bidrar till att vård och omsorg ges på lika villkor. Vidare finns osäkerhet omkring informationssäkerhet när det gäller behandling av personuppgifter och hantering av sekretess och samtycke.

Bristande digital infrastruktur

Det saknas exempelvis säkra uppkopplingar, tillgång till bredband, datorer och program som behövs för att kunna använda välfärdsteknik. Man beskriver exempelvis att det i dag saknas tillräckligt bra bredbandskapacitet där vård och omsorg ges, det vill säga runt om i landet där människor lever och bor. Kapaciteten måste säkerställa att informationsutbytet (datatrafiken) alltid fungerar.

Bristande kompetens inom området välfärdsteknik och digitalisering

Utredningen visar att det saknas kompetens inom området välfärdsteknik och digitalisering hos alla yrkesgrupper inom äldreomsorgen. Införandet av välfärdsteknik leder osökt till förändrade arbetssätt vilket ställer krav på kompetensutveckling.

Bristande samverkan

Det råder bristande samverkan mellan huvudmän men också mellan stat, region och kommun. Utredningen menar att det är mycket viktigt att utvecklingsarbetet sker med alla nivåer i en organisation inkluderade där samverkan exempelvis även inkluderar Regionens deltagande i utvecklingen av kommunernas äldreomsorg.

Bristande nationell styrning

Flera myndigheter är inblandade i den digitala utvecklingen men har olika uppdrag inom området. Detta eftersom myndigheternas uppdrag överlappar

varandra och styrningen upplevs därför ibland motsägelsefull. Den statliga styrningen av äldreomsorgen i Sverige är svag vid en internationell jämförelse, vilket bland annat sammanhänger med principen om kommunal självstyrelse.

Dålig spridning av dagens kunskapsutveckling

Kunskapsbildningen om digitalisering och välfärdsteknik är inte samlad inom äldreomsorgen, mycket arbete sker i dag genom enstaka projekt där resultaten får dålig spridning. Här menar man att införandet av välfärdsteknik inte ska ses som enbart en fråga för den nämnd som ansvarar för äldreomsorgen, utan som en del i helheten av digitaliseringen i kommunen.

För att komma tillrätta med dessa problemområden föreslås följande:

Förändring av lagar

I patientlagen och socialtjänstlagen föreslås förändringar som möjliggör att personal skall kunna fatta beslut för personer som själva inte kan göra det. Förändringen avser enbart kunna användas då det verkligen är nödvändigt för att tillförsäkra att en person ska få god vård och omsorg. Det är fortsatt så att grunden är att den enskildes självbestämmande är centralt. I hälso- och sjukvårdslagen föreslås en förändring som ska bidra till att regioner ska stötta kommuner i arbetet med att ta reda på vad som är bäst för personen.

I utredningen förstärks behovet av att arbeta i team med kompetens från olika professioner för att uppnå bästa möjliga lösningar för personen.

Vidare föreslås tydligare regler som visar på att välfärdsteknik får användas i äldreomsorgen men också hur den personliga integriteten ska skyddas exempelvis när en kamera används vid tillsyn.

Socialstyrelsen föreslås få i uppdrag att ta fram en handbok om hur man generellt kan arbeta med människor som har svårt att kunna förstå och fatta egna beslut, handboken kommer också att ta upp välfärdsteknik.

Statens stöttning av utvecklingen

Generellt föreslås att staten ska få ansvar att ta ett mer samordnat ansvar för den digitala utvecklingen i hela landet. Utredningen förespråkar en sektorövergripande överenskommelse mellan staten och kommunerna avseende infrastruktur och kompetensförsörjning.

Utredningen föreslår att det ska starta ett nationellt centrum för utveckling av äldreomsorg. Där ska arbetet med teknik och tjänster i äldreomsorg hållas ihop.

Det nationella centrumet föreslås få i uppdrag att ge råd och stöd till förändrade arbets sätt, hitta rätt utbildningar, hitta rätt teknik samt visa på goda exempel.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) och Socialstyrelsen föreslås tillsammans se över kompetensförsörjningen särskilt inom äldreomsorgen för att se över möjligheter att specialisera biståndshandläggare inom området. Vidare föreslås att ett nationellt fördjupningsprogram för baspersonal startar upp och att Myndigheten för yrkeshögskolan får uppdrag att sprida detta.

Inom forskningen föreslås ett nytt strategiskt innovationsprogram omfatta hälsa, vård, omsorg och teknik, Syftet är att skapa en mer långsiktig kunskapsuppbyggnad.

Vidare föreslås att Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) får i uppdrag att hålla ihop regelverk för den teknik som behövs för att erbjuda välfärdsteknik i äldreomsorgen. Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) får i sin tur i uppdrag att hitta möjligheter för upphandling och inköp av teknik.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2021, övriga förändringar består av en mer långsiktig inriktning, uppdragen till de statliga myndigheterna ses fristående och får genomföras vid valfri tidpunkt.

Ekonomiska konsekvenser av utredningens förslag

Utredningen har inte hittat några negativa ekonomiska konsekvenser utan menar att med ett mer utnyttjande av teknik i stället kan effektivisera äldreomsorgen och på sikt ge lägre kostnader.

Förvaltningens yttrande

Vård- och omsorgsförvaltningen ser mycket positivt på utredningens förslag. Utredningen har fångat de problem som i dag finns för ett införande av teknik i vård och omsorg och har också hittat lösningar på mer generella problem som exempelvis sekretess, personlig integritet och samtycke. En stor del i utredningen beaktar problemet med hur man kan arbeta på ett rättssäkert sätt med personer som har problem att förstå och fatta beslut om bra lösningar av stöd och hjälpinsatser som faktiskt hjälper individen.

Utredningen har tagit stöd av många tidigare genomförda utredningar inom området och förvaltningens uppfattning är att förslagen visar på en form och struktur för fortsatt utveckling för en resurseffektiv äldreomsorg med professionalism i fokus.

Agneta Resin
Verksamhetschef
Enköpings kommun

Kopia till:
Socialdepartementet